

*Καράβι γιρδυνεύει σὲ βαθιὰ νερὰ
μὲ γούμεν' ἀσημένια, μ' ἀργυρᾶ κλειδιά
Σύμ. || Ποίημ.*

*Κανένα δὲν ἐπόφθασε ἄγκονα νὰ σαλπάρῃ,
ἄλλο τὴ γούμενα ἄφινε, κι ἄλλο τὴν ἄγκονα τους*

I. Ξουρῆ, Δελτ. Ἰστορ. Ἐθνολ. Ἐταιρ. I (1883), 471. 'Η σημ. καὶ παρὰ Μπουνιαλ., ἔνθ' ἀν. Συνών. κάβος, καραβίο τριχιά, παλαμάρι. **β)** Χονδρὸν ἐν γένει σχοινίον Κρήτ. Μῆλ. Παξ. Πάρ. Πελοπν. (Μεσσην. Εσχώρ.): Δὲ γαθίζει ἄνε δόνε δέσοντε καὶ μὲ τοῖ γούμενες (ἄνε = ἀκόμη καὶ ἀν) Κρήτ. Γιὰ νὰ κρατήσουμε τοῦτο τὸ μονλάρι, πρέπει νὰ δὸ δέσονμε μὲ γούνινα Εσχώρ. Μὲ τούτη δῶ τὴ γούνινα ποὺ μοῦ δωσε δὲ βορῶ νὰ ζαλώσω αὐτόθ. **2)** "Αλυσις ἡ σχοινίον ἀγκύρας πλοίου, ἀγκύριον Βιθυν. (Κατιφ.)" Ήπ. Θεσσ. Στερελλ. (Περίστ.)—N. Παλάσκ., Ὀνοματολόγ. 10, 15 — Νουμᾶς, 161, 8 —Λεξ. Γαζ. **3)** Χονδρὸν σχοινίον, διὰ τοῦ ὅποιου στρέφεται τὸ στροφεῖον τοῦ ἐλασιοπειστηρίου, δ ἀργά της 5 (βλ. λ.) Κρήτ. (Κίσ. Κυδων. Νεάπ. Ραμν. Σέλιν.): Δέσε τὴ γούμενα 'ς τὴ μανονέλα μὴ γυλεύεται χάμαι Κίσ. **4)** Σχοινίον, διὰ τοῦ ὅποιου προσδένεται ἐπὶ τοῦ σωκάρου ἡ προέκτασις τοῦ ἀξονος προκειμένου νὰ παύσῃ ἡ κίνησις τοῦ ἀνεμομύλου Καστ. Τὴν (Σμαρδάκ. κ. ἀ.).

'Η λ. καὶ ως τοπων. Κύθηρ.

γουμενέτα ἡ, Κρήτ. (Ιεράπ.) — H. R. Kahane - A. Tietze, Lingua Franc., 254 γουμενέτο τό, Σύμ. — Γ. Σαχτούρ., Ιστορ. Ήμερολ., 154 I. Τομπάζ., 25.

'Εκ τοῦ Ἰταλ. *gome ne tta* = μικρὸς κάλως.

Μικρὸς κάλως ἔνθ' ἀν.: 'Εκόπη τὸ γουμενέτο, μὲ τὸ ὅποιον εἰχομεν δεμέρον δπισθέν μας τὸ Ιονικὸν βρίκι I. Τομπάζ., ἔνθ' ἀν.

γουμενιά ἡ, N. Κοτσοβίλ., Εξαρτ. πλοίων, 12 Λ. Πχάλασκ., Ὀνοματολόγ., 16 —Λεξ. Βλαστ., 303 Πρω. Δημητρ.

'Εκ τοῦ ούσ. γούμενα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ί ἀ.

1) *Γούμενα* 1, τὸ ὄπ. βλ., Λεξ. Δημητρ. **2)** Τὸ καθιερωμένον μῆκος τῶν κάλων, ἥτοι 100 δρυγαί, ως μετρικὴ μονάς ἔνθ' ἀν.

γουμενίτσα ἡ, Μεγίστ.

'Εκ τοῦ ούσ. γούμενα καὶ τῆς ύποκορ. καταλ. -ί τ σα. Μικρὸς κάλως. Συνών. γούμενέτα.

γούνα ἡ, κοιν. καὶ Καππ. (Ανακ. Μισθ.) Πόντ. (Ιμερ. Οἰν. Τραπ.) Τσακων. γούν-ρα 'Αμοργ. Κύπρ. Κῶς Μεγίστ. Ρόδ. βούν-ρα Κύπρ. Ρόδ. ουρα Νάξ. (Απύρανθ.) κούνα τὸ Καππ. (Φλογ.)

Τὸ Βυζαντ. ούσ. γούνα, τὸ ὄπ. ἐκ τοῦ μεσ. λατιν. *gappa*. Γραφὴ γούνα ἀπαντᾷ ἥδη παρ' Ήρωδιαν., Επιμερ., 124. Κατὰ τὸν P. Kretschmer, Glotta 1, 368 κελτικῆς ἀρχῆς, κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ Σλαβ. *gappa*.

1) Δέρμα ζώου ἐντριχον κοιν. καὶ Πόντ. (Ιμερ. Οἰν. Τραπ.) Τσακων.: "Εχ' καλὴ γούνα αὐτὸ τὸ κ' ράβ' Στερελλ. (Αχυρ.)" Εχει μιὰ ωραία γούνα ἡ γάττα σας 'Αθην. Περγάραιε ἔνα σκυλλὶ ὄλο γούνα τὸ τομάρι του αὐτόθ. || Φρ. "Ἐν' νὰ σου βκάλ-λω τήβ βούν-ρα σου (ἐπὶ ἀπειλῆς θὰ σὲ γδάρω ζῶντα) Κύπρ. || Παροιμ. "Ωσπον νὰ πῆ ὁ ἀλουπός πάον-πάον, τὴν βούν-ραν τον ἐβάλαν την (ἐπὶ ἀμελῶν, οἱ ὅποιοι καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ισχυρῶν καὶ ἐπιτηδείων ἀντιπάλων των) Κύπρ. 'Η γάττα γιὰ φάρια τὴ γούνα τζη πουλεῖ (ἐπὶ λαυμάργων) Θήρ. **β)** Μεταφ., τὸ δέρμα Κύθηρ.: Γνωμ. 'Αρρώστου γούνα φαίνεται καὶ νηστικοῦ μαγοῦλες. **2)** 'Η ἔν-

τριχος κατειργασμένη δορὰ ζώου χρησιμοποιουμένη ως ἐπώμιον ἢ ως χειρὶς ἢ ως περίρραμα ἐνδυμάτων κοιν. καὶ Καππ. (Ανακ.) Πόντ. (Ιμερ. Τραπ.) Τσακων.: Γιακᾶς — μανσὸν — γαρνιτούρα ἀπὸ γούνα. "Εβαλα 'ς τὸ πανοφόρι μου γούνα. Τώρα συνηθίζονται γοῦνες 'ς τὰ φρούματα κοιν. Συνών. γούνας τοῦ οὐρανοῦ ἢ οὐρανός τοῦ οὐρανοῦ. **3)** Χειμερινὸν ἐπανωφόριον ἐξ ἐντριχοῦ κατειργασμένου δέρματος κοιν. καὶ Καππ. (Ανακ. Φλογ.) Πόντ. (Ιμερ. Τραπ.) Τσακων.: Τῆς πῆρε μιὰ γούνα ποὺ κοστίζει χιλιάδες. Νιόθηκε 'ς τὶς γοῦνες κοιν. 'Επέρασαν οἱ μεγαλουσάνες μὲ τοῖς οὐνες καὶ πάσι 'ς τὴν ἐγλησά Νάξ. (Απύρανθ.) Φέρισκα εἰς σὴ βόλη γοῦνες γιὰ τὰ 'ναικες τουρε (ἔφερναν ἀπὸ τὴν Πόλη γοῦνες γιὰ τὶς γυναικες τους) Ανακ. Τὸ κούνα μ' νὰ τὸ δώκης σὸ παππᾶ Φλογ. 'Εφόρεσεν τὴ γούνα ἀτ' Τραπ. Γούνα ἀγούνιαστ' Μακεδ. (Σιάτ.) Άπὸ τὴν πετδὰν τοῦ γαράδον μας 'ἐν νὰ σοῦ κάμω βούν-ραν Κύπρ. 'Εφόρεμ μίαν ωραίαβ βούν-ραν αὐτόθ. 'Ηροτεμ 'βὸ τὴ χώρα μιὰ ἔνη τσαὶ φορεῖ μιὰγ γούν-ρα Κῶς. Γούνα σαμονρέμα (ἐκ δέρματος ίκτίδος, ἀρίστης ποιότητος) Χίος (Ολυμπ.) || Παροιμ. φρ. "Έχω φάμιατα γιὰ τὴ γούνα σου (ἐπὶ ἀπειλῆς ἔχω τὴν δυνατότητα νὰ σὲ τιμωρήσω) πολλαχ. Τοῦ τίναξε τὴ γούνα (τὸν ἔδειρε) Κεφαλ. Μακεδ. Πελοπν. (Άρκαδ.) Συνών. φρ. Τοῦ τίναξε τὸ δώκης σὸ παππᾶ Φλογ. Σιάτ. Περίστης τὴ γούνα μὲ τὴν σημ. π.β. Διήγ. Παιδιόφρ., στ. 176 (ἔκδ. Wagner, σ. 147) ἔρις ποντικοῦ καὶ γαλῆς, πρὸς ἥν οὗτος λέγει: «ένε καὶ σκύλος κυνηγός καὶ νὰ σὲ κυνηγήσῃ | τινάξῃ καὶ τὴν γούναν σου νὰ κόψῃ τὴν δφρὸν σου». Τὸν ἔχει τῆς γούνας τον μανίκι (τὸν ἔχει ύποχείριον) Πελοπν. (Άρκαδ.) —Λεξ. Πρω. Δημητρ. Τσῆ γούνας-ι- τ' μανίκι (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Πρωπ. (Άρτακ. Πάνορμ.) Δὲ θὰ σὲ κάνω τῆς γούνας μου μανίκι (δὲν θὰ σοῦ ἀνακοινώσω τὰ μυστικά μου) Κέως. Τ' γούνας μ' μανίκι (ἐπὶ οἰκειότητος μεταξὺ προσώπων) Θράκη. (Άδριανούπ.) Σηλυβρ. Τῆς γούνας μ' μανίτσι (ἐπὶ φορτικοῦ ἀνθρώπου) Σκύρ. Τῆς γούνας μου μανίκι (ἐπὶ τῶν μηδένα ἡ ἀπομεμακρυσμένον συγγενικὸν δεσμὸν ἔχοντων) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Μόν. —Λεξ. Βλαστ., 410. Τ' γούνας μ' γιακᾶς (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Θράκη. (Άδριανούπ.) Η παροιμ. φρ. εἰς παραλλαγ. πολλαχ. Συνών. φρ. Τῆς κάπας μον μεν μανίκι. 'Ορίστε γούνα, κάθησε ἀπάρω (ἐπὶ παροχῆς καταλλήλων συνθηκῶν) "Ηπ. Μᾶς ἔγινεν ἡ γούνα καλά (καλῶς ἐπάθομεν) Μακεδ. (Βέρ.) Τοῦ κόφτω — τοῦ ράφτω γοῦνες (τὸν κακολογῶ) Κρήτ. Μ' ἔκαψε τὴ γούνα μου (μὲ ἐβασάνισε) Κρήτ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Γύρισε τὴ γούνα τ' ἀνάποδα (ώργισθη) Θράκη. (Άδριανούπ.) Μακεδ. (Κοζ.) Βάρ' τὴ γούνα τ' ἀνάποδα (ἐπὶ τοῦ μὴ ίκανοῦ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ἐκ τῆς θέσεως του ἀπορρέοντα καθήκοντα) Μακεδ. (Ζουπάν.) Τὴν γούν-ραν θὰ μοῦ βάλῃ (ἐπὶ ἀπειλῆς) Χίος. Φάι, γούνα, π' λάφ' (φάγε, γούνα, πιλάφι) ἐπὶ τῶν τιμωμένων ὅχι ἔνεκα τῆς ἀξίας των ἀλλ' ἔνεκα τῆς καλῆς ἐνδυμασίας των) Θράκη. (Άδριανούπ.) Γούνα, φά κασονιάκι (= εἶδος φαγητοῦ ἀπὸ σιτάρι· συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Πόντ. Συμπεθεριάς' ἡ κάππα μὲ τὴ γούνα (ἐπὶ τῆς δυνατῆς σχέσεως μεταξὺ ἀτόμων ἀνηκόντων εἰς διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις) Θ. Κολοκοτρ., Διήγ. συμβάντ. 2, 100 || Παροιμ. "Εκαψε τὴ γούνα μου νὰ μὴ μὲ τρῶν' οἱ φύλλοι (ἐπὶ τῶν ύφισταμένων θυσίας διὰ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐλευθερίαν δράσεως ἡ κινήσεως) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) "Οπον 'έ φτάνει τὸ χέρι σου, μὴν κρεμᾶς τὴ γούνα σου (μὴν ἐμπιστεύεσαι τὰ πράγματά σου, εἰς μέρη, τὰ ὅποια δὲν δύνασαι νὰ ἐλέγχῃς) Σιφν. "Ηρτα κοντά σου πού 'χεις βούν-ραν νὰ βάλω καὶ 'βὼ ράσο (ἐπὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐλπίζουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των, ὅταν εὑρίσκωνται πλησίον

άτόμων εύπορούντων) Ρόδ. *Πήγαινε σὲ γούνα, νὰ βάλης ἀμπά* (ό συναναστρεφόμενος καλύτερον αὐτοῦ πάντοτε ώφελεῖται) Θάσ. 'Η παροιμ. εἰς παραλλαγ. καὶ ἀλλαχ. Κάτσε μὲ γούνα νὰ βάλης καπότο (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) "Ιος. "Αἰντε μ' ἄθωπο πού' χει γούνα, νὰ φορένης κοντογούνα, (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Πελοπν. (Μεσσην.) *Πολλοὶ θέλονταν νὰ καπλατίσουν γοῦνες, μόνε οἱ φλόκοι τσούνιονταν* (ἐπὶ δκνηρῶν) 'Επτάν. 'Ο σκύλλος ἐπούλησε τὴν γούνα *dov τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ Δεκέμβρη* ἐτονούτων (ἐπὶ μὴ προνοητικῶν) Μῆλ. 'Επήρεν τὴν γούναν μου, μὰ μήδ' ἔκεινος δὲν ἥβρασεν (ἐπὶ ἐκμεταλλευθέντων τινὰ ἄνευ ἀποτελέσματος) 'Αμοργ. 'Α δὲν ἔβόδιζε δὸ μαλλί, ἥθελε νὰ φάγησεν δλοι'οῦνες (κάθες ἐργασία λόγω τῶν δυσκολιῶν τῆς ἀπαίτετον εἰδικόν) Νάξ. ('Απύρανθ.) || Γνωμ. *Πόση γνώση κρύβει η κάππα, πόσες τρέλλες κρύβει η γούνα* (πολλοὶ πτωχοὶ εἶναι νοημονέστεροι τῶν πλουσίων) 'Αθην. *Tὸ Μάνη μὲ γούνα καὶ τὸν Αἴγανοντο μὲ κάππα* (ἐπὶ παραδέξων καὶ ἀκαίρων πραγμάτων) I. Βενιζέλ., Παροιμ.² 390, 31. *Αἴγανοντος ἐπλάκωσε, τὴν γούνα σου βάλωσε Πάρ.* (Δεῦκ.) || Λένιγμ.

*Τρώγει τρώγει τὸ μαλλί, | γούνα ντύνεται καλὴ
(ἢ σκόρος)* Πελοπν. ("Αρν. Ζελίν.) || "Άσμ.

"Α βρέχῃ, βάλε τσόχινα, καὶ ἀνὲ χιονίζῃ, γοῦνες,
καὶ ἄρ είναι βγιὰ καὶ ξεστεριά, βάλε τὰ βελονδέρια
(βγιὰ = εὐδία ἡμέρα) Δ. Κρήτ.

*Tὸ γαούριν τοῦ Σωτῆρη | φόφησε 'ς τὸ 'Ακρωτήρι
κ' ἡ πετσιά του κάμνει βούν-ρα|καὶ τὰ δόντια του τουντούρια
(τουντούρια = κρότους ὑποκώφους)* Κύπρ.

*Φορεῖ καὶ γούνα 'ς τὸ λαιμὸν τοῦ τράγου τὸ τομάρι
Πελοπν. (Γορτυν.)*

"Αἰντε καὶ σύ, χρυσέ μου πεθερέ,
καὶ κρέμασε τὴν γούνα σου,
τὴν ἀσημομπαστούνα σου

(μοιρολ.) Πελοπν. (Κουτήφαρ.)

*Tὸ δικόμι μου τὸ παιδί
γούν-ραθ θέλει νὰ θορῇ
καὶ μαδίλλι λαχονρὶ*

(θορῇ = φορῇ· βαυκάλ.) Σύμ. Συνών. γούναρης

4) 'Αχειρίδωτος μανδύας ἐκ κατειργασμένου δέρματος προβάτου ἔχων ἐπ' αὐτοῦ ἐρραμμένα διάφορα ἔγχρωμα κορδόνια Θράκ. (Σουφλ.) 5) Βραχὺς ἀχειρίδωτος ἐπενδύτης κατερχόμενος μέχρι τῆς μέσης τοῦ σώματος Σκύρ. 6) Ποδῆρες γυναικεῖον ἐπανωφόριον ἐκ βελούδου κεντημένον μὲ νήματα χρυσοῦ, ἀνοικτὸν ἔμπροσθεν καὶ ἄνευ κομβίων Μεγίστ.

6) Γυναικεῖον φόρεμα χρώματος ἐρυθροῦ Σύμ. 8) 'Εαρινὸν γυναικεῖον φόρεμα Θράκ. (Έλληνοχώρ.) : Σήμαρα καλὴ μέρα θὰ φονδέσουν τ' γούνα. 7) Γάντι ὁρθογωνίου σχήματος ἐκ δέρματος προβάτου, χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν χρῖσιν δι' ἀσβέστου Μακεδ. (Σιάτ.) 8) Μεταφ., τὸ δυσκόλως κατεργαζόμενον ἔριον Μακεδ. (Νάουσ.) : Λὲ παραδούλευτι εὔκοντα, εἴρι γούνα τοὺν μαλλί. 9) Μεταφ., τρόπος παρασκευῆς ἰχθύος κατὰ τὸν ὄποιον ἀνοίγεται οὗτος εἰς τὸ μέσον κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἀποξηραίνεται εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἐπιπάσσεται μὲ ρίγανη διὰ νὰ καταστῇ βρώσιμος Θεσσ. (Τρίκερ.) Προπ. (Κούταλ. Μαρμαρ.) : Καὶ τηγανισμέρα τὰ τρώαμε τὰ γάρια καὶ γοῦνες Μαρμαρ. Τις σμέρνις φκειάν' γούνα Τρίκερ.

'Η λ. καὶ ως ἐπών. ὑπὸ τὸν τόπ. *Γούνας Μακεδ.* (Θεσσαλον. Σέρρ.) Πελοπν. (Κυπαρισσ. Λαγκάδ.) καὶ ως τοπων. *Γούνα Μακεδ.* (Φλόρ.) Πελοπν. (Λαγκάδ.)

γουνάδικο τό, 'Αθην. —Λεξ. Πρω. Δημητρ.

'Εκ τοῦ θέμ. τοῦ ούσ. γούναρης

γούναρης, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικο.

Κατάστημα ὅπου κατασκευάζονται ἡ πωλοῦνται γοῦνες ἔνθ' ἀν. Συνών. γούναρης

γουνάκι τό, 'Αθην. Ψαρ. γοννάτσι "Ανδρ. γοννάτσι Μέγαρ. γ'νάκι Σκιάθ. — Α. Παπαδιαμ. Χριστουγενν. διηγ., 102.

'Εκ τοῦ ούσ. γούναρης καὶ τῆς ὑποκοριστ. καταλ. -άκι.

1) 'Η μικρὰ γούνα "Ανδρ. Μέγαρ. Σκιάθ. Ψαρ. — Α. Παπαδιαμ., ἔνθ' ἀν.: 'Η θειά, τὸ Μαλαμό, ἀφοῦ ἥλιαξε τὴ φ'στάρα της τὴν βρεγμενην κ' ἐφόρεσεν ἄλλην στεγνήν καὶ τὸ γ'νάκι της τὸ καλὸ Α. Παπαδιαμ., ἔνθ' ἀν. || Παροιμ. "Α δὲν βρῆς γούνα, πᾶρε γοννάτσι τοῖαι φείγα (περὶ ἐκείνων οἱ ὄποιοι, ἐπιδιώκοντες τὸ δλον καὶ μὴ ἐπιτυγχάνοντες αὐτό, πρέπει νὰ ἀρκοῦνται εἰς διπλάσιον) Μέγαρ. Συνών. γούναρης

γούναρης</